

8.1 Aardmuis (*Microtus agrestis*)

1. Status

De aardmuis is een provinciaal vrijgestelde soort als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, Wnb (bijlage onderdeel A). De vrijstelling betreft het opzettelijk vangen of doden en het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ter voorkoming van ernstige schade aan gewassen of bossen of andere vormen van eigendom. De vrijstelling geldt het gehele jaar en heeft betrekking op de gehele provincie op gronden van de grondgebruiker, in of aan diens opstallen of in het omliggende gebied.

2. Aantal en verspreiding

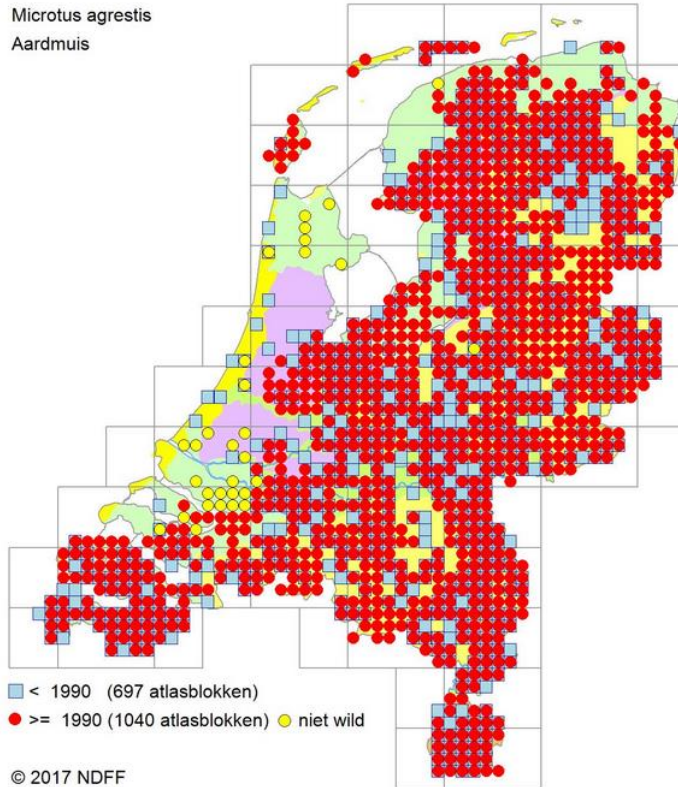
De aardmuis behoort tot de familie woelmuizen. Het is een grote, soms moeilijk van elkaar te onderscheiden familie, waarvan in Nederland ook de rosse woelmuis, veldmuis, woelrat en muskusrat, noordse woelmuis, ondergrondse woelmuis en molmuis voorkomen. Ook de hamster valt onder de familie van de woelmuizen. Elke soort lijkt een voorkeur te hebben voor een ander biotoop.

De aardmuis heeft een grijs- tot kastanjebruine vacht op zijn rug en zijn buik is (crème)grijs. De haren zijn verschillend van lengte en hebben donkere punten. De vacht maakt een ruige, borstelige indruk, ruiger dan de veldmuis. In de winter is de beharing dichter dan in de zomer. De staart is duidelijk tweekleurig en relatief kort, in ieder geval korter dan 33% van de kopromplengte. De haren aan de onderzijde zijn licht en aan de bovenzijde donker van kleur. De oren zijn ook aan de binnenzijde bezet met lange haren. De oorschelp is meestal niet te zien omdat de haren bij het oor lang zijn. De ogen zijn donker en de snuit is vrij kort met een roze neusspiegel en lange snorharen.

De aardmuis is zowel overdag als 's nachts actief. 's Nachts is hij iets actiever dan overdag, maar in de winter is hij juist overdag iets actiever. De aardmuis kan snel lopen en goed zwemmen, maar klimmen doet hij weinig.

De dichtheid bedraagt meestal 100-300 per hectare, maar kan door een piek in periodieke aantal fluctuaties en in een optimaal biotoop tot 10 keer zo groot worden. Het nest van de aardmuis is bolvormig en bevindt zich vaak bovengronds onder dekking van droge vegetatie (zoals een graspol) of stukken hout en wordt door het vrouwtje gemaakt van fijngescheurd gras. Van hieruit lopen in de strooisellaag en lage vegetatie goed verborgen bovengrondse en oppervlakkige ondergrondse gangen. Het zijn vaak uitgebreide holenstelsels.

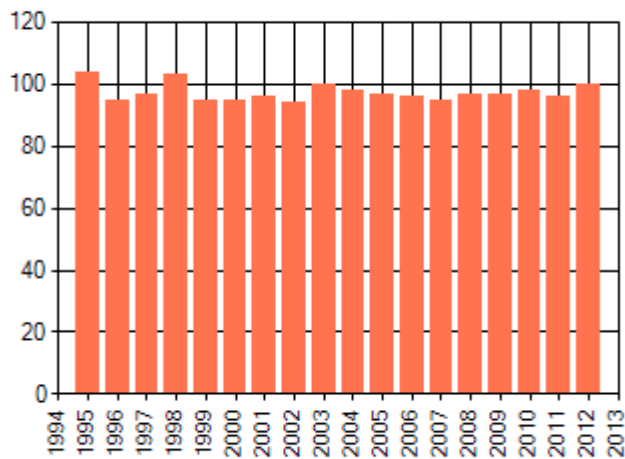
De voortplantingsperiode van de aardmuis loopt van maart-april tot september-oktober. Na een draagtijd van ongeveer 20-22 dagen, worden 3-7 jongen geboren. Na ongeveer een maand zijn ze geslachtsrijp. Een vrouwtje krijgt 3 tot 5 keer per jaar een nest. De aardmuis wordt maximaal 1,5 jaar oud. In gevangenschap kan hij tot ruim 3 jaar oud worden.

In Nederland komt de aardmuis vrijwel overal algemeen voor, behalve in het noordwesten waar hij iets minder algemeen is. De aardmuis komt in grote delen van de provincie Fryslân voor. De soort komt niet voor op Vlieland en Schiermonnikoog.

Trend van de soort

Indexcijfer (eerste jaar = 100).

© NEM (CBS & Zoogdiervereniging) 2015

De trend is landelijk zeer constant. Het is vaak moeilijk vast te stellen of er ergens een reële toe- of afname van de verspreiding heeft plaatsgevonden. Door uitgebreidere inventarisaties en toegenomen ervaring is de verspreiding de laatste decennia beter in beeld gebracht. Bij het ouder en droger worden van ruigten en kruidenrijke jonge bospercelen verdwijnt de aardmuis en wordt zijn plaats ingenomen door de rosse woelmuis. Aan de andere kant worden ook weer nieuwe gebieden gekoloniseerd wanneer voormalige weidegrond verruigt en zodoende geschikt worden voor de aardmuis.

De staat van instandhouding van de aardmuis is 'gunstig' volgens de Verordening.

3. Schade

De aardmuis eet voornamelijk gras en ander plantaardig voedsel, zoals stengels van grassen, vruchten, bladeren, bollen, zaden en bij voedselschaarste ook bast. Knollen, wortels en penen worden ondergronds uitgehold. Af en toe eet hij ook wormen, larven, insecten en spinnen.

Samen met de andere woelmuizen en de veldmuis zorgen aantalsexplosies periodiek voor ernstige schade aan de landbouw.

4. Beheer

Ter voorkoming van ernstige schade worden ingrepen voorzien in de habitats van de muizen. Dit kan in de vorm van inundatie, het op andere wijze minder geschikt maken van gebieden als leefgebied voor muizen en ook door het toepassen van middelen die krachtens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn toegelaten of vrijgesteld. Op kleinere schaal is bestrijding mogelijk met klemmen, kastvallen en vangkooien.

5. Conclusies

- De aardmuis is een provinciaal vrijgestelde soort in de gehele provincie en het gehele jaar.
- De aardmuis komt in grote delen van de provincie Fryslân voor, behalve op Vlieland en Schiermonnikoog.
- De trend is landelijk zeer constant.
- De staat van instandhouding van de aardmuis is 'gunstig' volgens de Verordening.
- Samen met de andere woelmuizen en de veldmuis zorgen aantalsexplosies periodiek voor ernstige schade aan de landbouw.
- Ter voorkoming van ernstige schade worden ingrepen voorzien in de habitats van de muizen. Dit kan in de vorm van inundatie, het op andere wijze minder geschikt maken van gebieden als leefgebied voor muizen en ook door het toepassen van middelen die krachtens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn toegelaten of vrijgesteld. Op kleinere schaal is bestrijding mogelijk met klemmen, kastvallen en vangkooien.